

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

24. listopada 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Direktiva 2014/41/EU –
Europski istražni nalog u kaznenim stvarima – Članak 5. stavak 1. – Obrazac iz Priloga A –
Odjeljak J – Nepostojanje pravnih sredstava u državi članici izdavanja”

U predmetu C-324/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Specializiran nakazatelen sad (Specijalizirani kazneni sud, Bugarska), odlukom od 23. svibnja 2017., koju je Sud zaprimio 31. svibnja 2017., u kaznenom postupku protiv

Ivana Gavanozova

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, M. Safjan i L. Bay Larsen (izvjestitelji), suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za češku vladu, M. Smolek, J. Vláčil i A. Brabcová, u svojstvu agenata,
- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér, G. Koós i R. Kissné Berta, u svojstvu agenata,
- za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i J. Langer, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, G. Eberhard, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, R. Troosters i I. Zaloguein, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. travnja 2019.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: bugarski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 4., članka 6. stavka 1. točke (a) i članka 14. Direktive 2014/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima (SL 2014., L 130, str. 1.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka pokrenutog protiv Ivana Gavanozova, optuženog za vođenje zločinačkog udruženja i počinjenje poreznih kaznenih djela.

Pravni okvir

- 3 Uvodne izjave 21., 22. i 38. Direktive 2014/41 glase kako slijedi:
 - „(21) Da bi se osigurala brza, učinkovita i dosljedna suradnja između država članica u kaznenim stvarima, potrebna su vremenska ograničenja. Odluka o priznavanju ili izvršavanju te stvarno izvršavanje istražne mjere trebali bi se provesti jednako brzo i trebalo bi im dati jednaku prednost kao i kod sličnih domaćih slučajeva. Trebali bi se odrediti rokovi radi osiguranja donošenja odluke ili izvršavanja u razumnom roku ili radi ispunjavanja proceduralnih zahtjeva u državi izdavateljici.
 - (22) Dostupnost pravnih sredstava protiv [europskog istražnog naloga] trebala bi biti barem jednaka onima koja su dostupna u domaćem slučaju protiv dotične istražne mjere. U skladu sa svojim nacionalnim pravom, države članice trebale bi osigurati primjenjivost tih pravnih sredstava, uključujući i pravovremenim obavješćivanjem svih zainteresiranih strana o mogućnostima i načinima upotrebe tih pravnih sredstava. [...]
 - [...]
 - (38) S obzirom na to da cilj ove Direktive, to jest uzajamno priznavanje odluka donesenih radi pribavljanja dokaza, ne mogu dostatno ostvariti države članice [...]
- 4 Članak 1. stavak 4. iste direktive propisuje:

„Ova Direktiva ne utječe na obvezu poštovanja temeljnih prava i pravnih načela sadržanih u članku 6. UEU-a, uključujući prava na obranu osoba koje podliježu kaznenom postupku, i sve obveze pravosudnih tijela u tom smislu ostaju nepromijenjene.”
 - 5 Članak 5. stavak 1. prvi podstavak navedene direktive propisuje:

„Tijelo izdavatelj ispunjava i potpisuje [europski istražni nalog] prema obrascu navedenom u Prilogu A te ovjerava točnost i pravilnost njegova sadržaja.”
 - 6 Članak 6. stavak 1. iste direktive određuje:

„Tijelo izdavatelj može izdati [europski istražni nalog] samo kada su ispunjeni sljedeći uvjeti:

 - (a) izdavanje [europskog istražnog naloga] je potrebno i proporcionalno svrsi postupka iz članka 4. uzimajući u obzir prava osumnjičenika ili okrivljenika; i

[...]

7 Članak 14. Direktive 2014/41 glasi:

„1. Države članice osiguravaju da su pravna sredstva, jednaka onima koja su dostupna u sličnom domaćem slučaju, primjenjiva na istražne mjere navedene u [europskom istražnom nalogu].

2. Materijalnopravne razloge za izdavanje [europskog istražnog naloga] moguće je dovesti u pitanje samo u postupku pokrenutom u državi izdateljici, ne dovodeći u pitanje jamstva temeljnih prava u državi izvršiteljici.

3. Ako se time ne bi narušila potreba za osiguravanjem povjerljivosti istrage prema članku 19. stavku 1., tijelo izdatelj i tijelo izvršitelj poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo dostavljanje informacija o mogućnostima upotrebe pravnih sredstava na temelju nacionalnog prava kada ona postanu primjenjiva te pravovremeno, kako bi se osiguralo njihovo djelotvorno korištenje.

4. Države članice osiguravaju da su rokovi za upotrebu pravnog sredstva identični onima predviđenima za slične domaće slučajeve te da se primjenjuju na način kojim se jamči da dotične osobe mogu djelotvorno primjenjivati ta pravna sredstva.

5. Tijelo izdatelj i tijelo izvršitelj međusobno se obavješćuju o pravnim sredstvima koja se upotrebljavaju protiv izdavanja, priznanja ili izvršenja [europskog istražnog naloga].

6. Pravno osporavanje ne suspendira izvršenje istražne mjere, osim ako je tako predviđeno u sličnim domaćim slučajevima.

7. Država izdateljica uzima u obzir uspješno osporavanje priznanja ili izvršenja [europskog istražnog naloga] u skladu sa svojim nacionalnim pravom. Ne dovodeći u pitanje nacionalna postupovna pravila, države članice osiguravaju da se u kaznenom postupku u državi izdateljici, pri procjeni dokaza pribavljenih putem [europskog istražnog naloga], poštuju prava obrane i pravičnost postupka.”

8 Člankom 36. stavkom 1. te direktive predviđeno je:

„Države članice poduzimaju mjere potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 22. svibnja 2017.”

9 Odjeljak J obrasca iz Priloga A toj direktivi, naslovljen „Pravna sredstva”, glasi:

„1. Molimo navedite je li već upotrijebljeno pravno sredstvo protiv izdavanja [europskog istražnog naloga] i, ako je upotrijebljeno, molimo navedite pojedinosti (opis pravnog sredstva, uključujući potrebne korake i rokove):

[...]

2. Tijelo u državi izdateljici koje može pružiti više informacija o postupcima za upotrebu pravnih sredstava u državi izdateljici i o dostupnosti pravne pomoći te tumačenja i prevođenja:

Naziv: [...]

Osoba za kontakt (ako postoji): [...]

Adresa: [...]

Tel. (pozivni broj države) (pozivni broj područja/grada) [...]

Telefaks (pozivni broj države) (pozivni broj područja/grada) [...]

E-pošta: [...]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 10 Protiv Ivana Gavanzova u Bugarskoj je pokrenut kazneni postupak zbog sudjelovanja u zločinačkom udruženju organiziranom radi počinjenja poreznih kaznenih djela.
- 11 Konkretno, osumnjičen je da je putem fiktivnih društava uvezio šećer u Bugarsku iz drugih država članica, dobavljajući ga pretežno od društva s poslovnim nastanom u Republici Češkoj, koje zastupa osoba Y, te da je zatim taj šećer prodavao na bugarskom tržištu, a da nije platio ni obračunao porez na dodanu vrijednost (PDV), podnošenjem neistinitih dokumenata iz kojih proizlazi da je taj šećer izvezen u Rumunjsku.
- 12 U tim je okolnostima Specializiran nakazatelen sad (Specijalizirani kazneni sud) 11. svibnja 2017. odlučio izdati europski istražni nalog kojime od čeških tijela traži provedbu pretraga i privremenog oduzimanja predmeta u prostorijama spomenutog društva s poslovnim nastanom u Republici Češkoj i domu osobe Y, uz ispitivanje potonje u svojstvu svjedoka putem videokonferencije.
- 13 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je nakon donošenja te odluke naišao na poteškoće pri ispunjavanju odjeljka J obrasca iz Priloga A Direktivi 2014/41, koji se odnosi na pravna sredstva.
- 14 U vezi s time taj sud ističe da u bugarskom pravu nije predviđeno nikakvo pravno sredstvo protiv odluka o određivanju pretraga, privremenog oduzimanja predmeta ili ispitivanja svjedoka. Međutim, taj sud smatra da su države članice, na temelju članka 14. te direktive, dužne predvidjeti takva pravna sredstva.
- 15 Sud koji je uputio zahtjev također pojašnjava da sudske odluke o određivanju takvih mjera u nacionalnom pravu nisu odluke u odnosu na koje postoji odgovornost države za štetu, ako se ne odnose izravno na okrivljenika.
- 16 U tim je okolnostima Specializiran nakazatelen sad (Specijalizirani kazneni sud) odlučio prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:
 - „1. Protive li se nacionalno pravo i nacionalna sudska praksa članku 14. Direktive [2014/41] ako ne omogućavaju da se, ni izravnim pravnim sredstvom protiv sudske odluke ni zasebnim zahtjevom za naknadu štete, osporavaju materijalnopравни razlozi sudske odluke o izdavanju europskog istražnog naloga kojim se traži provedba pretrage u stambenom i poslovnom objektu, privremeno oduzimanje određenih predmeta te ispitivanje svjedoka?
 2. Daje li članak 14. stavak 2. Direktive 2014/41 osobi o kojoj je riječ izravno i trenutačno pravo osporavanja sudske odluke o izdavanju europskog istražnog naloga, iako nacionalno pravo ne predviđa takvu postupovnu mogućnost?
 3. S obzirom na članak 14. stavak 2., u vezi s člankom 6. stavkom 1. točkom (a) i člankom 1. stavkom 4. Direktive 2014/41, je li osoba obuhvaćena kaznenom optužbom dotična osoba u smislu članka 14. stavka 4. te direktive, ako se mjera prikupljanja dokaza odnosi na treću osobu?
 4. Je li osoba koja živi u objektu u kojemu je provedena pretraga i privremeno oduzimanje predmeta odnosno koja se takvim objektom koristi ili koja će biti ispitana u svojstvu svjedoka, dotična osoba u smislu članka 14. stavka 4. u vezi s člankom 14. stavkom 2. Direktive 2014/41?”

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 17 Češka vlada uvodno napominje da je zahtjev za prethodnu odluku nedopušten s obzirom na to da je europski istražni nalog o kojem je riječ u glavnom postupku izdan prije proteka roka za prijenos Direktive 2014/41 te dok ona još nije bila prenesena u nacionalno pravo države članice izdavanja.
- 18 U vezi s time valja najprije istaknuti da je rok za prijenos Direktive 2014/41, predviđen njezinim člankom 36., u trenutku kad se sud koji je uputio zahtjev obratio Sudu s prethodnim pitanjem istekao.
- 19 Nadalje, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 46. svojeg mišljenja, ta je direktiva tijekom postupka pred Sudom prenesena kako u nacionalno pravo u Bugarskoj tako i u Republici Češkoj.
- 20 Naposljetku, iz spisa kojime raspolaže Sud proizlazi da, iako je sud koji je uputio zahtjev odlučio izdati europski istražni nalog radi provedbe u Republici Češkoj istražnih radnji o kojima je riječ, on taj europski istražni nalog još uvijek nije izdao, zbog poteškoća pri ispunjavanju odjeljka J obrasca iz Priloga A Direktivi 2014/41.
- 21 Sud koji je uputio zahtjev stoga se poziva da u glavnom postupku, ako je to potrebno, izda europski istražni nalog predviđen tom direktivom.
- 22 Zahtjev za prethodnu odluku stoga je dopušten.

Meritum

- 23 Treba podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru postupka suradnje iz članka 267. UFEU-a između nacionalnih sudova i Suda, zadaća Suda dati nacionalnom sudu koristan odgovor na temelju kojega će moći riješiti predmet u kojem vodi postupak. U tom smislu, Sud će prema potrebi preoblikovati pitanja koja su mu postavljena (presuda od 12. rujna 2019., A i dr., C-347/17, EU:C:2019:720, t. 32.).
- 24 Kao što proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, sud koji je uputio zahtjev nastoji doznati, u kontekstu izdavanja europskog istražnog naloga, kako treba ispuniti odjeljak J obrasca iz Priloga A Direktivi 2014/41.
- 25 Slijedom navedenog, valja zaključiti da sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjima koja valja razmotriti zajedno, nastoji doznati treba li članak 5. stavak 1. Direktive 2014/41, u vezi s odjeljkom J obrasca iz Priloga A toj direktivi, tumačiti na način da pravosudno tijelo države članice, prilikom izdavanja europskog istražnog naloga, u tom odjeljku treba navesti opis pravnih sredstava protiv izdavanja takvog naloga, koja su eventualno predviđena u dotičnoj državi članici.
- 26 Najprije valja istaknuti da iz teksta članka 5. stavka 1. Direktive 2014/41 proizlazi da izdavanje europskog istražnog naloga pretpostavlja da je ispunjen i potpisan obrazac iz Priloga A toj direktivi kao i da je njegov sadržaj potvrđen kao točan i pravilan.
- 27 U točki 1. odjeljka J tog obrasca predviđeno je da pravosudno tijelo izdavanja navede „je li već upotrijebljeno pravno sredstvo protiv izdavanja europskog istražnog naloga i, ako je upotrijebljeno, [da navede] pojedinosti (opis pravnog sredstva, uključujući potrebne korake i rokove)“.
- 28 Iz samog teksta točke 1. Odjeljka J tog obrasca, a osobito iz izraza „ako je upotrijebljeno“, proizlazi da u toj točki treba navesti opis pravnog sredstva protiv europskog istražnog naloga samo ako je ono podneseno.

- 29 Nadalje, iz korištenja izraza „molimo navedite”, u vezi s opisom pravnih sredstava koji u tom slučaju valja navesti u toj točki, proizlazi namjera zakonodavca Unije da tijelo izvršenja bude obaviješteno o pravnim sredstvima podnesenim protiv europskog istražnog naloga koji mu je upućen, a ne općenito o pravnim sredstvima protiv europskog istražnog naloga predviđenima u državi članici izdavanja.
- 30 Jednako tako, cilj je točke 2. odjeljka J obrasca iz Priloga A Direktivi 2014/41 osigurati da tijelo izvršenja bude obaviješteno o podnesenim pravnim sredstvima protiv europskih istražnih naloga, a ne da mu se pruži opis takvih pravnih sredstava koja su eventualno predviđena u državi članici izdavanja.
- 31 Naime, iz teksta te odredbe proizlazi da tijelo izdavanja u toj točki odjeljka J europskog istražnog naloga koji izdaje treba navesti samo naziv i podatke nadležnog tijela države članice izdavanja koje može pružiti dodatne informacije o pravnim sredstvima, pravnoj pomoći i službama za usmeno i pisano prevođenje u toj državi članici.
- 32 Ti bi podaci bili bespredmetni kad bi se u europskom istražnom nalogu već nalazio apstraktni opis pravnih sredstava protiv izdavanja europskog istražnog naloga koja su eventualno predviđena u državi članici izdavanja.
- 33 Iz tih razmatranja proizlazi da tijelo izdavanja, prilikom izdavanja europskog istražnog naloga, u odjeljku J obrasca iz Priloga A Direktivi 2014/41 ne treba navesti opis pravnih sredstava protiv izdavanja takvog naloga koja su eventualno predviđena u dotičnoj državi članici.
- 34 Takvo je tumačenje potvrđeno člankom 14. stavkom 5. Direktive 2014/41 kojime je predviđeno da se tijelo izdavanja i tijelo izvršenja međusobno obavješćuju o pravnim sredstvima protiv izdavanja, priznanja ili izvršenja europskog istražnog naloga.
- 35 Takvim se tumačenjem usto osigurava potpuno ostvarenje cilja te direktive, koji proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 21. i 38., a koji se sastoji u olakšavanju i ubrzanju pravosudne suradnje između država članica na temelju načela uzajamnog povjerenja i priznavanja.
- 36 Naime, cilj je obrasca poput onoga o kojemu je riječ u Prilogu A Direktivi 2014/41, koji pravosudno tijelo države članice koje želi izdati europski istražni nalog treba ispuniti i navesti posebno tražene podatke, upoznati tijelo izvršenja s minimalnim službenim podacima potrebnim kako bi mu se omogućilo donošenje odluke o priznanju ili izvršenju europskog istražnog naloga u rokovima predviđenima člankom 12. te direktive (vidjeti po analogiji presudu od 6. prosinca 2018. IK (Izvršenje dodatne kazne), C 551/18 PPU, EU:C:2018:991, t. 49. i navedenu sudsku praksu te t. 50. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Budući da se u odjeljku J obrasca iz Priloga A Direktivi 2014/41 ne treba nalaziti opis pravnih sredstava protiv izdavanja europskog istražnog naloga koja su eventualno predviđena u državi članici izdavanja, u ovom predmetu nije potrebno protumačiti članak 14. te direktive kako bi se utvrdilo protiv li mu se nacionalni propis kojime se ne predviđa nikakvo pravno sredstvo za osporavanje materijalno-pravnih razloga na kojima se temelji izdavanje europskog istražnog naloga kojime se traži provedba pretrage, privremenog oduzimanja određenih predmeta i ispitivanja svjedoka.
- 38 Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti na način da članak 5. stavak 1. Direktive 2014/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima, u vezi s odjeljkom J obrasca iz Priloga A toj direktivi, treba tumačiti na način da pravosudno tijelo države članice, prilikom izdavanja europskog istražnog naloga, u tom odjeljku ne treba navesti opis pravnih sredstava protiv izdavanja takvog naloga, koja su eventualno predviđena u dotičnoj državi članici.

Troškovi

- 39 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 5. stavak 1. Direktive 2014/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima, u vezi s odjeljkom J obrasca iz Priloga A toj direktivi, treba tumačiti na način da pravosudno tijelo države članice, prilikom izdavanja europskog istražnog naloga, u tom odjeljku ne treba navesti opis pravnih sredstava protiv izdavanja takvog naloga, koja su eventualno predviđena u dotičnoj državi članici.

Potpisi